

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๙

การปฏิบัติพระศาสนา

เห็นพี่น้องชาวไทยเราเป็นชาวพุทธมาเกี่ยวข้องกับศาสนาก็รู้สึกที่เราภูมิใจด้วยจริง ๆ นะ ไม่ใช่ธรรมดา วันนี้เราจะพูดถึงเรื่องปฏิบัติศาสนา การเรียนเราก็เรียน แต่เราไม่ได้ใช้ความสังเกตพินิจพิจารณาอย่างเต็มหัวใจเหมือนอย่างภาคปฏิบัติ ภาคปฏิบัตินี้เป็นภาคเข้าสู่แนวรบจริง ๆ ไม่ได้เหมือนอย่างภาคทหารเขาซ้อมรบกัน ภาคซ้อมรบเป็นธรรมดา ถึงจะหนักจะเบาขนาดไหนก็รู้อยู่แล้วว่าเป็นภาคซ้อมรบ ไม่ใช่เป็นเรื่องฆ่ากันให้ตายให้ฉิบหาย แต่ภาคเข้าสู่สงครามจริง ๆ นี้ เป็นภาคตายจริง ๆ ไม่แก่งต้องตาย ต้องได้ทุ่มเทศิกำลังความสามารถทุกด้านทุกทางเข้าสู่สงคราม เพื่อชัยชนะมาสู่บ้านสู่เมืองของเรา ถ้าไม่แก่งก็ต้องตายแน่ ๆ อันนี้เราเทียบเข้ากับทางภาคปฏิบัติของผู้ปฏิบัติธรรม การศึกษาเล่าเรียนก็เหมือนกับว่าการฝึกซ้อมกันธรรมดา ทหารฝึกซ้อมกันธรรมดา ๆ ไม่เป็นเรื่องเสียหาย ไม่เป็นเรื่องเจ็บปวดแสบร้อน ไม่เป็นเรื่องฉิบหายวายปวง แต่ภาคปฏิบัตินี้ซึ่งภาคเอาจริงเอาจังที่นี้ละ

นี่ละ เราถึงได้พิจารณาเต็มหัวใจทางภาคปฏิบัติ นับตั้งแต่วันก้าวขึ้นสู่เวที เวทีคืออะไร พระพุทธเจ้าท่านก็สอนแล้วว่า รุกขมุขเสนาสน์ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺถ เตยวชฺชิว อุตฺตสาโห กรณฺณิโย ออกจากนั้นก็เรื่อยไปจนกระทั่งถึง หมดมุขิ คุหา เป็นสุดท้ายคือ บรรพชาอุปสมบทแล้ว ให้ท่านทั้งหลายไปเที่ยวเสาะแสวงหาอยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ ชายป่าชายเขา ตามถ้ำ เจ็อมผา ที่แจ่มลอมฟาง อันเป็นที่สงบบงบเงียบควรแก่การปฏิบัติสมณธรรม และขอให้ท่านทั้งหลายพยายามทำอย่างนี้ตลอดชีวิตเถิด นี่ละก้าวขึ้นสู่เวทีอันนี้เอง คำว่า เวที ๆ ได้แก่เข้าป่านั้นบ้างเข้าป่านี้บ้าง เข้าเขาภูคนั้นบ้าง เข้าถ้ำนี้บ้าง เจ็อมผานั้นบ้าง ความอดอยากขาดแคลนไม่ต้องพูด แต่ไม่เคยไปสนใจกับมันกับเรื่อง การอยู่การกินการหลับการนอนว่าจะมาเป็นอุปสรรคต่อการประกอบความเพียร ขอแต่ว่าสถานที่ไหนดี สถานที่ไหนปลอดภัย สถานที่ไหนจะฆ่ากิเลสได้อย่างจัง ๆ ให้ฉิบหายวายปวง อย่าให้เป็นกิเลสฆ่าเรากี่แล้วกัน นี่ละเข้าสู่สมณภูมิอย่างนี้เอง

เราเริ่มปฏิบัติมาตั้งแต่หยุดเรียนหนังสือ เรียนหนังสืออยู่ ๗ ปี ก็ได้แค่ ป.๓ เหมือนกันแหละ เรียนหนังสือชั้นประถมก็ได้ ป.๓ นักธรรมก็ได้ ป.๓ คือ ตรี โท เอก เปรียญก็ได้ ป.๓ นี่ละหลงตา ป. ๓ นะ พอเรียน ๗ ปีนั้นแล้วก็ออก เพราะตั้งหน้าจะออกอยู่แล้ว ด้วยความซาบซึ้งในธรรมของพระพุทธเจ้า อ่านตั้งแต่ประวัติของพระพุทธเจ้าลงไปถึงประวัติของพระสาวก อ่านแล้วน้ำตาาร่วง ทั้งเวลาพระพุทธเจ้าได้รับความ

ลำบากลำบากในการประกอบความพากเพียร สลบไสลถึง ๓ หน เกิดความสลดสังเวช สงสารพระองค์มาก จากนั้นพระองค์ได้ตรัสรู้เกิดความอัศจรรย์อีก น้ำตาร่วงอีกเหมือนกัน

ที่นี้สาวกมาจากที่ต่าง ๆ นับแต่พระราชามหากษัตริย์ เศรษฐี กุฎุมพี ตลอดถึง พ่อค้าประชาชนคนธรรมดา องค์ไหนออกมาบวชแล้วรุกขมูลเสนาสน์ อยู่ตรงไหน พระพุทธเจ้าชี้แจงไป ตามนั้นเลย ๆ ไม่มาสนใจกับบ้านกับเรือนสถานที่อยู่อาศัยมาตั้งแต่ตั้งเดิม วงศ์สกุลเป็นยังงัย ทุกข์จนหนโลกขนาดไหน มีความมั่งมีศรีสุขขนาดไหน ไม่เคยไปสนใจเลย ขึ้นเวทีเลยท่านเหล่านั้นก็ดี จนกระทั่งได้เป็น พุทธ ธรรม์ คจฺฉามิ ของเราหนึ่ง และ สงฺฆิ ธรรม์ คจฺฉามิ ของเราหนึ่ง ทั้งพระพุทธเจ้าหนึ่ง พระสงฆ์สาวกหนึ่ง ได้ธรรมมาเป็น ธมฺม ธรรม์ คจฺฉามิ ให้พวกเรา นี่ท่านเป็นอย่างนั้น

เราเวลาอ่านแล้วเกิดความซาบซึ้งภายในจิตใจ จึงได้ตัดสินใจภายในความรู้สึกของตัวเอง แต่ที่เราพูดให้พี่น้องทั้งหลายฟัง ไม่ใช่เป็นการโอ้อวด เราพูดตามความสัตย์ความจริง พูดตามเรื่องความเป็นจริงแห่งใจของเรา มันเป็นอย่างนั้นจริง ๆ และนิสัยอันนี้ไม่ค่อยเหมือนใครด้วย ถ้าลงว้ายงแล้วขาดสะบั้นไปเลย ถ้าลง ลงจริง ๆ ไม่ลงไม่ยอมเลย ถึงคอขาดหัวก็ไม่ลง จะไปตกที่ไหนก็ไม่รู้นะ ให้ตกไม่ตกถ้าลงได้ลงแล้วหัวไม่ขาดก็ลง มันลงด้วยเหตุด้วยผล ที่นี้เวลาได้อ่านชีวิตของท่านแล้วเกิดน้ำตาร่วง มีความกระหึ่มต่อมรรคต่อผลโดยถ่ายเดียวเท่านั้น

เวลาเรียนก็ตั้งใจเรียนเพื่อจะออกปฏิบัติอย่างเดียว เหมือนทหารฝึกซ้อมเพลงการรบก็เพื่อจะเข้าสู่แนวรบเท่านั้น ไม่ได้ถอย นี่ละคือว่าการศึกษาเล่าเรียน เหมือนกับการฝึกซ้อม จากนั้นก็ก้าวขึ้นสู่เวที เพราะความซาบซึ้งในปฏิปทาของพระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลายท่านลำบากลำบากขนาดไหนด้วย และได้ธรรมะอันวิเศษวิโสขึ้นมาครองใจด้วย เป็นสรณะของโลกด้วย ไม่มีอะไรประเสริฐเหมือนธรรมครองใจนั้นเลย อันนี้ละเป็นเหตุจะให้บิภิน เป็นเหตุจะให้สละเป็นสละตาย

พอหยุดเรียนหนังสือเท่านั้นเข้าป่าเลย ขโมยหนินะ นี้ไม่ใช่ธรรมดานะ เราพูดให้เต็มเหตุเต็มผลก็คือว่าขโมยหนินสมเด็จพะมหาวิรวงศ์ วัดพระศรีมหาธาตุ ซึ่งเป็นอาจารย์ของเราทางด้านปริยัติ เพราะจะหนีซึ่งหน้าไม่ได้ ท่านไม่ให้เราหนีนี้ ท่านกีดกันไว้ทุกด้านทุกทาง ด้วยเจตนาดีของท่านอันหนึ่ง เราจะตำหนิตานไม่ได้ แต่เราก็จะไปอีกแบบหนึ่ง สุดท้ายยังงเราจะไม่ได้อยู่ไม่ได้บอกอย่างนี้เลย เพราะเราได้ตั้งสัตย์ไว้แล้วว่า จบประโยค ๓ นี้เท่านั้น จะไม่เรียนประโยค ๔ ไม่สอบประโยค ๔ ต่อไปเลย เราจะออกปฏิบัติโดยถ่ายเดียว มีเท่านั้นไม่มีข้อแม้ เพราะฉะนั้นจึงต้องหาอุบายวิธีที่จะหลบหลีก

ปลีกตัวออกจากท่านให้ได้ โดยไม่ให้เสียมารยาท ก็พอดีท่านไปต่างจังหวัดเราก็ไปถึงเลย
ขโมยหนีเข้าป่าเลย

ที่นี้พอเข้าป่าแล้วเป็นยังไง เพราะความซาบซึ้งถึงเรื่องมรรคผลนิพพาน จิตจึง
มุ่งต่อหลวงปู่มั่นซึ่งเด่นและโด่งดังที่สุด จิตของเราอยู่นั้น พอออกบิณฑังก็ถึงเลย นี่เราพูด
สรุปความนะ พอจากนั้นมาแล้วใช้ความพินิจพิจารณาตั้งแต่เริ่มขึ้นเวทีมา จนกระทั่งทุก
วันนี้มันหมดแล้วละ หมดเขี้ยวหมดฟัน ไม่ได้เรื่องอะไรแหละ ถ้าเป็นหมาก็เป็นหมา
เฒ่าแก่ ๆ นอนเฝ้ากองไฟ ตั้งแต่เวลายังหนุ่มยังแน่นยังน้อย ทั้งกัดทั้งเห่า ฝ้าไครวาง
เกะ ๆ กะ ๆ ใครเดินเล่อไม่ได้ถูกกัดฉีกแหลกหมด พวกเข็ว ๆ อย่างพวกเรานี้หมากัด
ฝ้าขาดแหลกหมดนั่นแหละ หมาตัวกำลังคะนองใช้ไหมล่ะ เช่นลูกหมาที่มันดื้อเก่ง
หยอกเมื่อไร ลูกหมาใครก็เถอะเราเคยเห็นไหม มันกัดมันฉีกฝ้าแหลกหมดนั่นแหละ นี่
เวลามันคึกมันคะนองภายในจิตใจของมัน จิตของเราก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน แต่เวลา
นี้มันหมดเขี้ยวหมดฟันแล้ว ก็อยู่ตามประสาประสาอย่างนั้นละ

นี่เราพูดถึงเรื่องว่าเวลาขึ้นเวทีเป็นยังไง ต้องใช้ความพินิจพิจารณาอย่างมาก ไม่
ยั้งนิ้วถูกร็อกตาย ไม่มีอะไรจะแหลมคมยิ่งกว่ากิเลส ไม่มีเพลงใดไม่ว่าลูกทุ่งลูกกรุงลูก
ไหน ๆ ก็เถอะ ล้มเหลวทั้งนั้น สู้เพลงของกิเลสไม่ได้เลย แม้แต่เพลงลูกทุ่งลูกกรุงอัน
เป็นเพลงของกิเลสแต่งให้ก็ตาม แต่กิเลสที่ฝังอยู่ในใจนั้น ยิ่งแหลมคมยิ่งละเอียดยิ่ง
กว่านั้นไปอีก ที่นี้เราจะใช้วิธีไหนถึงจะได้ฆ่าสิ่งเหล่านี้ให้ฉิบหายวายปวงไปได้ จะเอา
เพลงไหนมาแข่งกับเพลงของกิเลสล่ะ ก็ต้องเป็นเพลงของธรรมเท่านั้น อ้าวคือธรรม
เท่านั้น นั่นละที่นี้ได้ใช้ความพินิจพิจารณา เอ้า ที่นี้ขอสรุปลงไปเลยว่าเท่าที่เราได้
พิจารณาเต็มสติกำลังความสามารถของเรา เราลงใจทันที แม้จะมี ๕ หัวเราให้ยอมตัด
ทั้ง ๕ หัว เพื่อถวายพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อถวายพุทธศาสนา จะมีกี่หัว
เราจะไม่เสียตายเลย ถ้าว่าตัดบูชาพุทธศาสนาเท่านั้นเราจะยอมให้เลย ขาดสะบั้นไป
เลย เอ้า ๆ เอาเถอะ

จึงได้มีความภาคภูมิใจกับพี่น้องทั้งหลายที่ได้ยึดถือพระพุทธเจ้า พระธรรม
พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งฝากเป็นฝากตาย เรียกว่าเลือกนับถือศาสนานี้ถูกจุดที่สุดเลย นับว่า
ไม่เสียวาสนาไม่เสียบุญญาภิสมภาร เกิดมาเป็นมนุษย์ตายเปล่า ๆ ไม่เกิดประโยชน์
อะไร อันนี้เกิดเป็นมนุษย์ด้วยแล้ว มีหน้าซำยังได้ถือพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่แท้จริง
ด้วย เพราะพระพุทธเจ้าของเราเป็นศาสดาเอก เป็นเจ้าของศาสนา มีตัวจริงตัวจริงจริง
ๆ เอ้า ถ้าใครอยากจะทราบพระพุทธเจ้ามีจริงหรือไม่มีจริง พระสงฆ์สาวกมีจริงหรือไม่
มีจริง ปฏิบัติธรรมเข้าไป เริ่มแต่ท่านสอน เอ้า ๆ ตรงที่จะสัมผัสชัดเจนเริ่มแต่สมาธิ
เป็นต้นไป ท่านสอนให้บำเพ็ญภาวนา พอจิตเริ่มเป็นสมาธิแล้วจะเริ่มเชื่อพระพุทธเจ้า

อ้อ สมมติเป็นอย่างนี้ พระพุทธเจ้าท่านคงเป็นแล้วท่านถึงสอนเราอย่างนี้ ไม่ว่าจะสมมติขึ้น ไต ๆ พระพุทธเจ้าเป็นหมดแล้วถึงได้สอนเราอย่างนี้ ที่นี้ยอมเลย ๆ จากนั้นก็เข้าถึงขั้น ปัญญา

ยิ่งถึงขั้นปัญญาด้วยแล้ว ปัญญามีความฉลาดแหลมคมเท่าไร ยิ่งซึ่งถึงพระพุทธเจ้า ๆ โดยลำดับลำดับ เพราะท่านสอนเราแล้วเราถึงจะรู้อย่างนี้ อุบายเหล่านี้เราเอามา จากพระพุทธเจ้า พอรู้ขั้นที่ตรงไหนมีแต่พระพุทธเจ้ารู้แล้ว ๆ เห็นแล้วแะไว้แล้วทั้ง นั้น ๆ มันจะทะนงไปไหนมนุษย์เรา มันก็ยอม ๆ นั้นละเป็นเครื่องวัดดวงกัน ตรงที่จิต กับธรรมสัมผัสกันมากน้อยเพียงไร จะเป็นเครื่องสัมผัสพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวก ในขณะเดียวกัน ๆ มากน้อยเพียงนั้น เมื่อจิตได้สัมผัสธรรมเต็มเม็ดเต็มหน่วยถึงร้อย เปอร์เซ็นต์ ถึงขั้นบริสุทธิ์วิมุตติพุทธโธแล้ว พระพุทธเจ้าองค์ศาสดาก็ร้อยเปอร์เซ็นต์เช่นเดียวกันหาความสงสัยไม่ได้ แม้จะไม่เคยพบพระพุทธเจ้าก็ตาม พระพุทธเจ้าองค์นั้น ฉันท ไต อันนี้ฉันทไตเล่า ถ้ามนี้ปั้งขึ้นกระเทือนถึงกันหมด นี่จึงว่าเป็นศาสนาที่เอกที่สุดคือ พุทธศาสนา

เราได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วนับว่าเป็นคนมีวาสนา เพราะฉะนั้นอย่าให้ เสียวาสนาของตน ในวันหนึ่งคืนหนึ่งงานทางโลกก็มี แต่เราอย่าไปยกให้เรื่องราวร่างกายไป กินเสียหายหมด เรื่องกายก็มีการอยู่การกินการหลับการนอนเป็นธรรมดา อย่าให้เหนือจิต ไปได้ จิตนั้นเป็นของจำเป็นอยู่ตลอดเวลา จะต้องรับอาหารอยู่ตลอด ถ้าไม่รับอาหารก็เป็นยาพิษขึ้นมามากแล้ว คือมีความทุกข์ภายในใจ จะเอาอะไรมาแก้ ก็ต้องมียา ยา คือ ธรรมโอสถที่จะแก้ อุบายวิธีความเฉลียวฉลาดของตนแก้ ไม่แก้ทุกข์หลุดไปไม่ได้ เพราะทุกข์เกิดขึ้นมาจากกิเลส เรื่องจะแก้ทุกข์เป็นเรื่องของธรรม เหมือนกับยาแก้โรค นั้นเอง เราต้องหาอุบายใช้อุบายแก้ให้ได้โดยลำดับลำดับ จนกระทั่งจิตของเราผ่านพ้น ไปได้หมดไม่มีอะไรเหลือเลย จิตดวงนั้นไม่บอกว่าเลิศก็เลิศ อยู่ไหนไม่มีคำว่ากาล สถานที่เวล่ำเวลา ท่านจึงเรียก อกาลิโก ๆ คืออะไร อกาลิกจิตอกาลิกธรรมอันเดียวกัน

เมื่อจิตกับธรรมเป็นอันเดียวกันแล้ว อยู่ที่ไหนอยู่เถอะไม่มีละว่ากาลนั้นสมัยนี้ ไม่มี คือหมดปัญหาไปโดยประการทั้งปวง ที่จะวิตกวิจารณ์ให้เป็นความทุกข์ความ ลำบาก ว่าเราตายนี้จะไปเกิดที่ไหนอีก เหมือนอย่างที่เราเคยเกิดมาแล้วเคยตายมาแล้ว เคยทุกข์มาแล้ว ที่นี้เราจะไปทุกข์ที่ไหนอีก มันหมดปัญหาไปโดยประการทั้งปวง ในจิต ใจดวงนั้นละ โดยที่เจ้าของรู้เจ้าของเอง ท่านจึงเรียก สนฺทิฏฐิโก ๆ พระพุทธเจ้าไม่ทรง ผูกขาด

ใครปฏิบัติแล้วจะเริ่มรู้ไปตั้งแต่นี้ละ เช่นอย่างพวกเรามาให้ท่านวันนี้ เราก็ทราบ ทุกคนว่าเราได้เอะไรมาทาน มาทานด้วยความบริสุทธิ์ใจของเรา นี้ก็รู้ชัด ๆ ในเจ้าของ

แล้วใช้ไหม วัตถุธานของเรามีมากมีน้อยเท่าไร เราทานมาโดยลำดับลำดับ เราซึ่งใจของเราและก็เข้าไปสู่ใจนี้ละ เปิดออกพับเข้าพับทันที การให้ทานกับการได้มาเป็นอันเดียวกัน ประสานกันปุบ เหมือนกับเราเปิดช่องอากาศ เปิดให้อากาศออกอากาศเข้าพร้อมกันเลย ประสานกันทันที ๆ นี้ละคำว่าให้ไปกับได้มาเป็นอันเดียวกัน ในประโยคของจิตเดียวกันนั้นละ

การรักษาศีลก็ดี การภาวนาก็ดี มากน้อยเรารู้ในตัวของเราเอง ๆ นี้ท่านถึงเรียกว่า สนฺทิฎฐิโก จนกระทั่งถึงขั้นวิมุตติหลุดพ้นภายในจิตใจจริง ๆ เราจะถามใคร แม้พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้าก็ไม่ทูลถาม ถามพระองค์ทำไม สนฺทิฎฐิโก พระองค์มอบไว้แล้ว ไม่ได้ผูกขาด สนฺทิฎฐิโก แปลว่า รู้เองเห็นเอง ถ้าเทียบแล้วก็เหมือนกับว่าอาหารอันนี้เผ็ดหรือเค็ม เอ้า ต้มเอาบอกรั้ว พอสไล่งไปบีบเผ็ดหรือเค็มก็รู้เอง จำเป็นอะไรจะต้องไปถามคนอื่น ลิ่นของเราก็มีเหมือนกันนี่นะ ถามเขาทำไม ไม่ใช่เราเป็นคนลิ่นกุดลิ่นขาดนี้วะ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนศาสนาไว้ให้แก่พุทธบริษัทพวกลิ่นกุดลิ่นขาดนี้วะ เมื่อปฏิบัติลงไปก็ทราบกันเองอย่างนี้ ทำนองที่ว่าหวานก็รู้ในลิ่นของเราเอง ผู้นั้นมาบอกว่า โอ้อันนี้หวาน เหน้อย่างนั้นหรือ ลองดู อ้อ ใช้ โห อันนี้ขม สไล่งไปบีบเป็นยังงี้ โอ ใช้ เพราะลิ่นอันเดียวกันมันรับกัน ยอมกัน ๆ ด้วยความจริงอย่างนี้ละ เรื่องยอมรับก็เหมือนกันอย่างนี้

ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้พยายามอดสำหณะ อย่าให้เสียเวล่ำเวลา จิตนี้เรียกร้องหาความช่วยเหลือจากเราอยู่ตลอดเวลา เพราะได้รับความทุกข์ความลำบาก เราอย่าเข้าใจว่า คนนั้นมี คนนี้ฉลาด คนนั้นโง่ คนนั้นมีวัตถุธานของเงินทองบริษัทบริวารมากน้อย นั้นยกให้เป็นบุญวาสนาอันหนึ่ง แต่ว่ากิเลสผู้เหยียบย่ำเราก็ต้องว่ามันบ้างซี่ เรื่องความทุกข์มันจะเหยียบอยู่ที่หัวใจ ถ้าใจไม่มีธรรมแล้วจะหาความสุขไม่ได้ ทรัพย์สินเงินทองข้าวของบริษัทบริวารมากน้อยจะมาช่วยไม่ได้นะ ถ้าไม่ใช่ธรรมช่วยภายในจิตใจ บุญช่วยนั้นแหละสำคัญ เพราะฉะนั้นจึงต้องได้สร้างชาติไว้สำหรับจิต ซึ่งสมกับว่าจิตเรียกร้องหาความช่วยเหลือจากเจ้าของอยู่ตลอดเวลา ให้เราช่วยจิตด้วยการบำเพ็ญคุณงามความดี หาอุบายวิธีเฉลี่ยฉลาดปฏิบัติต่อใจของเราให้มีความร่มเย็นเป็นสุข

เอาละนะพอ